І чужому научайтесь,
Й свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIV. Ч. 110. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ВІВТОРОК, 11-го ЧЕРВНЯ 1957 П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 11, 1957 No. 110. VOL. LXIV.

НОВЛЕНД ПРОПОНУЄ НЕВТРАЛЬНІСТЬ НОРВЕГІЇ ЗА ЗВІЛЬНЕННЯ МАДЯРЩИНИ

Вашингтон. — Провідник республіканськоз меншости в Сенаті сенатор Вільям Ф. Новленд промовляв на телевізійній стації CBS і заявив, що він предложив державному секретареві Джанові Фостерові Доллесові плян, згідно з яким можна буде випробувати, чи заява Нікіти С. Хрущова заслуговує на довір'я. Згідно з пляном сенатора Новленда СССР мав би забрати всі свої війська з Мадярщини, а в заміну за те ЗДА погодилися б на те, щоб Норвегія виступила з Північно-Атлянтійського Порозуміння (НАТО) і стала б членом невтрального бльоку балтійських держав. Як відомо, Хрущов пропонував на цій самій телевізії попереднього тижня, щоб ЗДА забрали свої війська з Західньої Европи, а СССР забрав би тоді свої збройні сили зі Східньої Німеччини, Мадярщини і Польщі та тим способом показав би світові, що комуністичні режими в тих державах можуть існувати і без совєтських військ. Новленд думає, що треба на початок спробувати з цим меншим пляном, щоб побачити, чи за совєтськими заявами йдуть і діла. Новленд сказав „що якби СССР не хотів забрати своїх військ із Мадярщини в заміну за невтралізацію Норвегії, тоді можна б комуністам запропонувати звільнити три балтійські країни Естонію, Латвію і Лотву за невтралізацію Норвегії. Представник державного департаменту заявив, що пропозиція Новленда є несподіванкою для Доллеса, бо ЗДА не можуть однобічно рішати про те, хто має бути членом НАТО. Уряд ЗДА мусів би порозумітися з норвезьким урядом, поки міг би зробити таку пропозицію совєтському урядові. Якщо б Совєти прийняли цю пропозицію, тоді, можна б запропонувати СССР невтральність Греції за звільнення Польщі. Та сенатор Новленд сумнівається, чи СССР звільнить Мадярщину, бо уряд Кадара не втримався б там навіть одного тижня без совєтських військ.

Міні проти телевізійної дискусії про заяву Хрущова

Ню Йорк. — Голова Американської Федерації Праці — Конгресу Індустрійних Організацій Джордж Міні заявив, що він не буде брати участя в груповій дискусії про фільмову заяву Нікіти Хрущова. Міні залвив Колумбія Бродкестінг Компані, що та групова дискусія, в якій мали б повторювати і частини заяви Хрущова з неділі 3-го червня, була б пропагандою в користь Хрущова, тому він, цебто Міні, відповість на твердження Хрущова в окремій авдиції, яку передаватиме Амерікен Бродкестінг 10-го або 11-го червня. Директор CBS Ірвінг Гітлінг заявив, що Міні, не знавши добре умов цієї групової дискусії, погодився був виступати на програмі цієї стації, але пізніше відмовився, не хотівши робити реклями Хрущову.

Вибори сенатора в Вискансін відбудуться 27-го серпня ц. р.

Медісон, Вискансін. — Губернатор Вернон В. Томсон повідомив, що вибори сенатора на місце, яке опорожнене внаслідок смерти сенатора Джозефа Р. МекКарті, відбуудться 27-го серпня ц. р. Правибори мають відбутися 30-го липня. Досі зголосилися такі республіканські кандидати: колишній губернатор, т. зв. „Айзенгаверів республіканець", Волтер Дж. Колер, заступник губернатора — Воррен Новлес і колишній конґресмени Ґленн Р. Дейвіс та Алвін Е. О'Конскі. Між можливими демократичними кандидатами згадують Вільяма Проксмайра, конґресменів Генрі С. Ройса і Клемента Заблоцького, та стейтового сенатора Генрі Маєра.

Населення Сантіяґо де Куба проти уряду Батісти

Сантіяґо, Кубинська Республіка. — Місто Сантіяґо є в стані відкритої революти проти уряду президента Батісти. Чоловіки, жінки, старі і діти, все населення, крім поліції і війська, є проти військової і диктатури Батісти. Кореспондент щоденника „Ню Йорк Таймс" Герберт Л. Метью повідомляє, що йому вдалося три дні тому дістати безпосередньо інформації від кубанського провідника повстанців Фіделя Кастро, про „ліквідацію" якого вже давно уряд повідомляв. Кастро повідомляє з гір Сієрра Маєстро, що він недавно атакував місцевість Уберо, 50 миль від Сантіяґо. Метью твердить, що політичний вплив Фіделя Кастра є дуже великий, бо Кастро є найсильніцою людиною між опозицією проти президента Куби Фульхенція Батісти. Кастро має прихильників між селянами, робітниками, підприємцями, професіоналами, консерватистами і релігійними провідниками, і став провідником всіх, які не погоджуються на диктатуру Батісти.

В АМЕРИЦІ

● **Сина президента Айзенгавера,** майора Джана Айзенгавера, тимчасово приділено на працю в Білому Домі, де він працюватиме під керівництвом свого батька. Від 20-го липня він має обняти становище в Пентаґоні.

● **Віце - президент Ричард М. Ніксон** купив собі новий дім, в якому запрошені гості оглядали пам'ятки, що їх він привіз з подорожі по 40 країнах. Пані Ніксон заявила гостям, що вона вперше користає з послуг постійної домашньої помічниці, бо раніше робила в домі все сама.

● **Хоч колишній президент Труман** не раз заперечував проти того, щоб його внука назвали його іменами, тепер, коли його донька Марґарета породила сина, колишній президент погодився, щоб дитину назвали Кліфтон Труман Деніел.

● **Демократичний сенатор** Джан Ф. Кенеді, промовляючи в Сиракюзькому університеті на святі з нагоди закінчення шкільного року, закликав випускників займатися політикою, хоч „політика — це найбільш занедбана і найбільш іґнорована професія".

● **Гаррі С. Труман заявив,** що він зовсім не цікавиться тим, що говорить Нікіта Хрущов. „Я не вір'ю в те, що Хрущов говорить, і я б йому не повірив навіть тоді, коли б він стояв переді мною", — сказав бувший президент.

● **4-го червня в Брукліні** на Коні Айленді відкрито новий акваріюм, побудований за 1,500,000 долярів. На його відкритті було присутніх 8,000 осіб. Вступ до акваріюму для дорослих 90 центів, а для дітей 45 центів.

● **У Комісії Закордонних Справ** Палати Репрезентантів обговорюють справу коштів, що їх витрачають конґресмени під час подорожей закордон. Досі члени Конґресу вираховувалися тільки з долярових сум, а тепер мали б це робити також і з тих сум, які вони витрачають в чужих валютах.

„МЕЙФЛАВЕР" НА ТЛІ АВІОМАТКИ „АРК РОЯЛ".

180-тоновий вітрильник „Мейфлавер II", який відбуває свій рейд з Англії до Плимуту, Масс., на тлі 36,800-тонового британського літаконосця „Арк Роял".

„Мейфлавер II" прибуває до ЗДА

Ню Йорк, Н. И. — Вітрильний корабель „Мейфлавер II", вже в понеділок або вівторок, 10-го або 11-го червня, прибуває до берегів ЗДА, це значить до того самого контитенту, до якого прибув був корабель „Травнева Квітка" в 1620 році — 337 років тому. „Травневу Квітку II" — вітали в п'ятницю, суботу і неділю кораблі, які були близько берегів Західньої Півкулі. Командант вітрильника — Алан Віллієрс депешував, що новий „Мейфлавер" прибуває до Нового Світу". Перший „Мейфлавер" плив до Америки 66 днів; якщо другий „Мейфлавер" прибуде в понеділок 10-го червня, то це буде 52-ий день його подорожі через Атлантик. В 1620 році вітрильник плив у вересні під час дощів і бурі, а цьогорічна „Травнева квітка" хоч зробила більше морських миль, але мала спокійнішу погоду. Вона має причалити до Плимуту, Массачуссетс.

Айзенгавер взиває республіканців до єдности і здійснювання плятформи з 1956 р.

Вашингтон. — Президент Айзенгавер у промові до республіканських провідників заявив, що республіканці, якщо хочуть виграти вибори в 1958 році, то мусять об'єднатися на основі плятформи своєї партії з 1956 року. „На мою думку, казав Президент, — республіканська виборча плятформа з 1956 року — це поважне зобов'язання супроти американського народу, і я ужию всякої можливої сили, щоб нарід не розчарувався в наших обіцянках". Те саме становище зайняв Президент і в листі до конґресмена Т. П. Шігена, в якому Айзенгавер відповідав на закиди про завеликий бюджет і завелику допомогу закордонові.

Знайдено віруса загальної склерози

Филаделфія, Па. — Панна Ровз Ічелсон заявила на пресовій конференції, що їй вдалося відокремити віруса, який є збудником загальної склерози (малтіпле склерозіс). Цей вірус атакує нерви і спричиняє параліч, внаслідок чого людина не може зрівноважено ходити, трясеться, має дефекти в мові і в зорі. Панна Ічелсон закінчила бактеріологічний інститут в Полтаві в 1919 році, до ЗДА прибула в 1922 році. Вона не має докторського титулу, бо її освіта закінчилася, як вона сама каже, „між ступнем бакалявра і маґістра". Тепер інші дослідники повинні провірити її осяг, і якщо він правдивий, тоді треба буде шукати вакцини, якою можна б було імунізувати людей проти цієї недуги та лікувати хворих.

Відбулись 4-ті Загальні Збори Т-ва Прихильників УНР у Ню Йорку

Ню Йорк. — В неділю 9-го червня ц. р. відбулись пополудні в залі Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку 4-ті Загальні Збори Т-ва Прихильників Української Народної Республіки у приявності понад 60 осіб. Збори відкрив голова мґр. Григорович, а проводив ними п. Самойлів. Його заступником був інж. Івасишин, а секретарем інж. Балабан. Заповіджена доповідь п. Євгена Приходька відпала внаслідку недуги доповідача, а єдину доповідь виголосив проф. Іван Паливода на тему „Екзильний уряд УНР і теперішня ситуація". Він звернув увагу на цілі, які об'єднюють членів організації, зупинився ширше над можливостями упадку совєтського режиму внаслідку війни, революції чи внутрішньої еволюції, та проаналізував стан після останньої сесії УНРади, перейшовши за точками причини, що їх подала для свого виходу з УНРади ОУН полк. Мельника. Після звіту мґра Григоровича і переведення широкої дискусії вибрано нову Управу в складі таких осіб: пп. Григорович, Нечипорук, Зубенко, Ігор Витвицький, Марущак, Кулик, Гончар, Олійник і Рибалка. Із звіту п. Григоровича найцікавішою була та подробиця, що збірки на УНРаду виказують звишкову тенденцію. Коли в місті Ню Йорку за рік 1955/56 зібрано $ 1,160, то за рік 1956/57 зібрано в тому місті $ 2,229. Доповідач рішуче рекомендував лучити різні організації споріденого характеру з уваги на брак людей до праці і фондів.

УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА КЛІВЛЕНДУ ВІДЗНАЧИЛА ПАМ'ЯТЬ ГОЛ. ОТ. ПЕТЛЮРИ І ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ

Клівленд. — Українські Злучені Організації, як репрезентація української громади в Клівленді, відзначили роковини смерти Головного Отамана Петлюри і полковника Євгена Коновальця святочною Академією, що відбулася у великій залі Линколн Гай Скул при Скрентон Ровд в неділю дня 9 червня ц. р. Відкрив Академію голова Злучених Організацій адв. О. Малицький і промову про творців української збройної сили і їх заповіти виголосив ред. Богдан Кравців. На дальшу, добре дібрану програму, склалися виступи чоловічого хору „Гомін" під диригентурою проф. Яр. Барнича, сольоспів д-ра Володимира Боднара при муз. супроводі пані М. Грушкевич, виступ оркестри Юного Сума (мандоліни і ґітари) під проводом п. Юрія Іванеги і деклямація віршу О. Олеся „Терновий вінок", що її виголосила п-ні Володимира Кавка. Закінчено Академію відспіванням національного гимну.

Королева Єлисавета відвідає в жовтні ЗДА

Лондон. — Всупереч різним пресовим вісткам про відкликання плянованої цьогорічної візити англійської королеви Єлисавети II в ЗДА, вирішено її виїзд до Америки на жовтень цього року. Будучи також королевою Канади, вона полетить спершу до Оттави, де офіційно відкриє новобраний канадійський парлямент, після чого прибуде до Джеймставну у Вирджинії на 16 жовтня ц. р., щоб узяти участь в маніфестаційному святкуванні 350-х роковин заснування англійськими іміґрантами тієї 1-ої англомовної північно - ам. оселі. Того самого дня вона відлетить до Вашингтону, де має перебути 5 днів, із яких один призначений на повний відпочинок. 21 жовтня вона має прибути до Ню Йорку, звідки, й відлетить назад до Лондону. В її товаристві буде її чоловік, князь Единбурґу, та — імовірно — міністер закордонних справ Селвайн Ллойд крім інших членів почоту. Всі застереження, які виринули були у зв'язку з проєктом цьогорічної подорожі королеви Єлисавети до ЗДА — за часописними коментарями — відпали внаслідку сильного натиску від англійського уряду, який сподівається від отих відвідин поправи в американсько - англійських взаєминах, які знову погіршились у зв'язку з різним підходом Англії і Америки до проблеми торгівлі з комуністичним Китаєм.

Стассен конферуватиме з Доллесом в справі роззброєння

Вашингтон. — Гарольд Е. Стассен прибув із Лондону до столиці, щоб конферувати з державним секретарем Джаном Ф. Долесом в справі нових труднощів, які виринають на роззброєневій конференції. Офіційно Стассен прибув до ЗДА, щоб взяти участь в дні 10-го червня в урочистості закінчення шкільного року своїм 20-річним сином Гленом в Університеті стейту Вірджінія в Чарлоттесвіллі. Не є відомо, чи Стассен буде конферувати з президентом Айзенгавером. В Лондоні Стассен мав би бути вже в вівторок 11-го червня, бо тоді має початися праця роззброєневої підкомісії, але, мабуть, засідання цієї підкомісії буде відкладене, бо Стассен не зможе прибути до Лондону на той час.

Польща дістала тим часом половину обіцяної позики від ЗДА

Варшава. — Між урядами ЗДА і Польщі підписано умову на позику від ЗДА на 95 мільйонів долярів, з яких проте негайно доступні для сателітної Польщі тільки — 48,900,000 дол., за які Польща має закупити харчові запаси з хліборобських резерв ЗДА і фабричні машини. Решту 46,100,000 можна буде видати Польщі незабаром, якщо тільки Конґрес переведе закон про право продавати з харчових резерв більшу скількість, ані ж вміщається в першій названій квоті. Польща зобов'язалася не перепродувати ані не замінювати отриманих продуктів, отже ЗДА застереглись проти торгування тими артикулами з іншими комуністичними країнами. Частина уділеного Польщі кредиту є безвідсоткова, частина опроцентована на 4 і пів процентів і зворотна сплатами від 1962 року. Крім того ЗДА зобов'язались продати Польщі з своїх запасів полотна, товщів і оливи вартости 18 мільйонів долярів за польські злоті, з тим, що ті гроші залишаться в Польщі титулом заплати Америкою різних рахунків, зв'язаних напр. з американською амбасадою в Польщі. Американський уряд рішився уділити сателітній Польщі позику після того, як уряд Владислава Ґомулки виявив деяку відвагу в обороні політичних і господарських інтересів проти диктаторської і експлуатаційної політики Москви. Все ж, уряд Ґомулки сподівався куди більшої позики, але прийняв і таку, в надії, що після першого включення Польщі в Програму американської економічноні допомоги закордонові — вона скористає в майбутньому більше.

В Альжирі знову доконано терористичного замаху

Альжир. — В минулу неділю 9 ц. м. в елеґантному касині на передмісті Альжиру вибухла годинникова бомба, внаслідок чого відразу згинуло сім осіб, а понад 80 було поранених. З-поміж поранених коло 20 осіб знаходиться в дуже важкому стані, так, що кількість померлих напевно значно зросте. Бомба була скрита між декоративними лаштунками поміж оркестрою і залею, в якій в той час танцювало коло 200 осіб. Більшість убитих — це або члени оркестри, або молоді люди з-поміж танцюючих. Здогадуються, що бомбу підкинув був туземський портієр касина, який зник. Поліція пошукує за ним, маючи його фотознімку і знаючи його прізвище. Це вже другий такий важкий у саслідках бомбовий замах впродовж одного тижня, так само безглуздий, як попередній, коли на трьох перехрестях різних вулиць поміщено в електричних спорудах бомби, які вибухли під час найбільшого вуличного руху й спричинили смерть десятьох осіб та поранення кількадесятьох інших. За коментарями закордонних кореспондентів в Альжирі тамошня французька влада огірчена браком відповідної реакції збоку закордону, як вона хотіла б її мати, себто — проти націоналістично-альжирських метод революційної боротьби. Насправді, західній світ, таврючи ці методи, водночас таки найбільше винує Францію, яка не зуміла до цього часу змінити настільки методи свого правління, щоб не викликати революційно-терористичного спротиву.

У Ливані відбуваються парляментарні вибори

Бейрут. — В минулу неділю 9 червня ц. р. в столиці Ливану Бейруті відбулися парляментарні вибори, які проте будуть продовжуватись в цілій країні ще в трьох наступних неділях. Кількість парляментарних послів підвищено з 44-х до 66-х. Ведення виборів впродовж довшого часу зумовлене однаково невідповідним ще досвідом у молодих середньо-східних державах, як примітивним способом підрахунку голосів та поганою комунікацією в краю. За першими вістками з столичних виборчих домівок — настрій панував рішуче у користь теперішнього прозахіднього уряду Самі ес-Сольга. Ливанський уряд закрив на час виборів взагалі кордон від сторони Сирії, звідкіль перепачковувано до Ливану просовєтських аґітаторів. У самому Ливані поліція арештувала коло 200 підозрілих пришельців та домоpослих відомих аґітаторів. Палестинським втікачам, які не мають права голосування, заборонено виходити з таборів.

МОСКВА ЗНОВУ ШАНТАЖУЄ СКАНДИНАВІЮ

Гельсінскі. — Під час своїх офіційних відвідин разом із совєтським прем'єром Ніколаєм Булґаніним, міністром закордонних справ Андреєм Ґромиком і цілою гурмою інших совєтських „достойників", у столиці Фінляндії Гельсінкі, куди всі вони прибули в минулий четвер, Нікіта Хрущов виявив в минулу суботу 8-го ц. м. справжню ціль тієї візити. Промовляючи на публічному зібранні, що його скликало совєтофільське „Т-во фінсько-совєтської приязни", Хрущов — на прикметний йому грубий і безпардонний лад — змішував обіцянки з погрозами під адресою не тільки самої маленької Фінляндії, але й усіх трьох інших скандинавських держав — Швеції, Норвегії і Данії. Ці дві останні держави є членами організації Північно - Атлянтійського пакту (НАТО). Ото ж Хрущов „перестерігає" однаково Фінляндію, — як і її сусідів, щоб вони „трималися здалека від міжнародних державних бльоків". Мовляв: Совєти вже „прислужилися" Фінляндії, ніби врятувавши її після війни від господарської руїни (Хрущов промовчав, що Фінляндія опинилась була в розпучливій ситуації після наїзду на неї большевиків, відрізання від неї найбагатшої частини Карелії та спутання її взаємин з Заходом). Тепер Хрущов заповів поширення торгівлі з Фінляндією, та заявив недвозначно, що Фінляндія має стати помостом для совєтського політичного наступу проти названих інших скандинавських держав: щоб застрашити Швецію проти приступлення її до НАТО та відірвати відтіль Норвегію і Данію. Хрущов обіцяв Фінляндії ужиткових товарів, яких замало і для самого СССР та погрожував знову знищенням скандинавських держав, якщо вони стануть „слугами західніх імперіялістів". За коментарями преси — цей виступ Хрущова потвердив острах совєтських військовиків перед стаціонуванням на території скандинавських держав американських ракетних з'єднань та далекосяжних бомбардувальників з атомовою зброєю.

Якраз під час перебування Хрущова у Гельсінкі відбувалось там масове зібрання Конфедерації Фінських професійних спілок з нагоди 50-річчя тієї організації. Хрущов сам висловив бажання відвідати те зібрання і, хоч фінське міністерство закордонних справ зазначило, що уряд не є господарем робітничої маніфестації ,тільки вільні професійні спілки, проте — очевидно — „милі гості" дістали туди запрошення. Однак — за твердженням закордонних кореспондентів у фінській столиці — ніхто на спортовому стадіоні не звертав уваги на двох присадкуватих, грубих і втомлених людців, які придивлялись концертовим і танечним продукціям. За одностайним твердженням преси, спроба Хрущова застрашити фінців і інших скандинавців та зробити на них сильне враження обіцянками благодатей від затіснення з СССР культурно-господарських взаємин — не мала в скандинавських країнах ніякого поважного відгуку. Все це ті країни — мовляв — вже неодноразово чули й нічого нового не дізнались.

Король Савд відвідав короля Гуссейна

Амман. — В минулу суботу 8 червня ц. р. король Савді Арабії Савд прибув літаком із численним почотом з офіційними відвідинами до йорданського короля Гуссейна, щоб — знову — цим разом цілком одверто й безсумнівно — заманіфестувати свою підтримку молодому королеві Йорданії в його енерґійному виступі проти змови, яку затіяли були проти його правління просовєтські Єгипет і Сирія. Йорданський король зготував своєму королівському гостеві прийняття з прикметною на Сході парадою, прийнявши водночас всі засоби обережности проти якогось замаху з комуністичного боку. Не проголошено ніякого денного порядку розмов, що їх мають перевести обидва королі і їхні міністри, але здогадуються, що центром цих нарад будуть дві головні проблеми: як запевнити господарське існування Йорданії, яка не є самовистачальна я втратила щорічну 35-мільйонову субвенцію від Англії, з якою Йорданія, під натиском Єгипту, Сирії і частинно Савді Арабії зірвала союз, — та як зберегти свою протисовєтську і протикомуністичну поставу при одночасному збереженні „арабської єдности", себто без виразного розсварення з Єгиптом. Король Савд і король Гуссейн прийняли на збірній авдієнції цілий дипломатичний корпус, існуючий в столиці Йорданії, під проводом американського амбасадора Лестера Маллорі. Король Савд прислав в дарунку йорданському королеві три авта марки „Каділляк", а ще три авта марки Крайслер-„Імпірієл" для матері Гуссейна, його прем'єра і віце-прем'єра.

У СВІТІ

● **Папа Пій XII** на спеціяльній церемонії поклав на голову польського кардинала Станіслава Вишинського червоний капелюх, зверхню познаку його духовного чину, якої до цього часу він не мав. Водночас Папа призначив єпископа Антонія Бараняка, який понад три роки просидів у комуністичній в'язниці, архиєпископом для Познанської архидієцезії. Це місце довгий час було не обсаджене. Вбачають у цьому зміцнення впливів Католицької Церкви в Польщі.

● **Уся англійська й американська преса** вмістила фотознімку, яку вдалося зробити второпному газетному фотографові: як княжна Марґарита, третя на черзі наступниця англійського престолу, придивляючись кінним перегонам, стоїть на одній нозі, вийнявши другу ногу з тісного черевика. Найкраще цю ситуацію з'ясував підпис: „Не по-королівськи, але дуже по-людському".

● **У Мозамбіку,** в Східній Африці, 27-річна муринка Селіна Коране, яка породила була спершу двійняки, потім трійняки, врешті четверията, привела на світ в минулий четвер п'ятеро дітей: чотирьох хлопців і дівчинку. Португальський лікар, який був при породі, ствердив, що мати і всі новонароджені, так само, як і всі попередні 9 дітей — здорові. Ще в минулому сторіччі за законом муринського племени, до якого належить Селіна Коране, вбивали всіх близнят, бо, мовляв, це „плід злого духа".

● **У чеській Празі** заарештовано „групу шпигунів, які працювали для З'єдинених Держав". Скільки їх, хто вони і в чому властиво було їхнє „шпигунство" — у повідомленні з Праги — не сказано.

● **Американська амбасада в Будапешті** зажадала від комуно - мадярського уряду, щоб їй дано можливість скомунікуватись з двома американськими студентами, які вибрались були тому 2 дижні пішком з Відня в сторону Мадярщини шукати пригод і — зникли безвісти. Останній раз їх бачили над ма[illegible]ським кордоном. Здогадуються, що їх схопили комуно - мадярські прикордонні сторожі. Комуно - мадярські міністри внутрішніх і закордонних справ, запитані в цій справі закордонними журналістами, з[illegible]явили, що їм „нічого не відомо". Це — стара комуністична метода промовчувати та заперечувати такі арештування і признаватися до них іноколи щойно після років.

● **Англійська адміралція,** у відповідь на пересторогу уряду націонал - комуністичного Китаю, що він переводить бльокаду комуністичного Китаю, сповістила, що надалі всі англійські кораблі з вантажем для китайських комуністів будуть плисти під охороною воєнних кораблів.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник — Ukrainian Daily
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується звертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ДЕСЯТИРІЧЧЯ ПЛЯНУ МАРШАЛЛА

Медалею від Організації для европейської господарської співпраці, стисненням руки, гратуляційним листом від президента Айзенгавера, привітністю та гратуляціями британського і французького амбасадорів та інших европейських дипломатів для спенсіонованого сьогодні генерала Джорджа Катлета Маршалла, одного з найвидатніших американських військових і державних мужів, відзначено минулої середи десятиріччя події, яку без перебільшення можна назвати історичною і спасенною. Бо саме десять років тому ген. Маршалл, тодішній державний секретар в уряді президента Трумана, виголосив у Кембриджі, Массачуссетс, свою промову, що започаткувала відомий Плян Маршалла, який мав рішальне значення для врятування післявоєнного світу від господарського хаосу і руїни, а тим самим і здвигнення одного з головних бар'єрів проти агресивного походу большевизму.

Ген. Маршалл не був одиноким автором названого його іменем пляну, бо свій вклад в його оформлення зробили багато інших осіб. Проте, ген. Маршалл був виразником, символом і репрезентантом цього пляну, з'ясувавши його пам'ятними словами: „Це цілком логічно, що З'єдинені Держави повинні робити все, що в їхній силі, щоб допомогти привернути нормальне господарське здоров'я в світі, без чого неможлива політична стабільність і запевнений мир". Маршалл тоді ж вияснив, що „наша політика не скерована проти жадної країни чи будь-якої доктрини, а скерована тільки проти нужди, безнадії і хаосу".

Сам Плян Маршалла в його первісному оформленні існував і діяв не повних чотири роки і коштував Америці 12 більйонів долярів, але ідея і принципи цього Пляну діють в різних формах досьогодні, коштують Америці вже приблизно 60 більйонів долярів, і їм завдячує світ те, що він негайно після страшної війни і руїни міг почати процес відбудови, який нині вже осягнув величезних успіхів.

Від започаткування Пляну Маршалла минуло тільки десять років, що в історичному рахунку часу є зовсім малим періодом. А проте, ідеї і принципи, які лягли в основу цього Пляну і які, без сумніву, випливають з американської ідеології й філософії, стали основою дальшої американської політики не тільки господарської.

В історії народів і в житті людей було і буде багато всіляких плянів. Одні з них виправдуються, вони формують життя і стають його складовою частиною, а інші або проминають безслідно, або життя їх заперечує. Очевидно, що багато залежить від самих плянів, від їх придатности і життєздатности в конкретних обставинах. Але головну ролю в здійсненні всіх плянів грають таки їх автори і виконавці, бо без них всякий, навіть найгеніяльніший плян залишиться тільки в думці чи на папері. Маршаллів Плян належав до тих, що були правильні, і він мав людей, які хотіли і вміли його здійснювати. Тільки тому він відіграв та ще й сьогодні, хоч в змінених формах та в змінених обставинах, відіграє свою ролю.

У зв'язку з цим напрошуються й деякі завваги щодо плянів нашої американсько-української спільноти. Маємо на думці, зокрема, Український Народний Фонд призабутого авторства тодішнього скарбника, а сьогоднішнього президента УКК п. Д. Галичина. Він бо видвигнув, з'ясував і оформив цей наш своєрідний „Маршаллів Плян" на Конгресі у Вашингтоні в листопаді 1949-го року, отже понад сім років тому. Правда, подібні пляни видвигалось принагідно й раніше, але щойно на Конгресі в Вашингтоні сім років тому він був у подробицях оформлений і встановлений. Його прикметою є те, що він був подуманий ні як обмежена часом чи потребами акція, але як одна з основ нашої спільноти і її розвитку і активности.

Цей наш „Маршаллів Плян" був, можна б сказати, логікою і вимогою наших потреб і мав, та ще й сьогодні міг би мати, всі вигляди на те, щоб стати рішальним фактором у зорганізованому житті нашої спільноти. Все ж таки сьогодні він не є ані такий, як був подуманий, ані не грає такої ролі, яка йому була призначена, як центральній нашій скарбниці, фонди з якої мали б заспокоювати всі важливіші загальні потреби нашої спільноти. Від цього фонду насамперед відлучено харитативні потреби, опісля майже виключено з нього ділянку нашої „закордонної допомоги", і так поступово цей Фонд — як це підкреслено на недавніх нарадах Крайової Ради УКК — практично перетворився, власне звузився з Українського Народного Фонду на Фонд Українського Конгресового Комітету. Що могло бути причиною цього. Самий плян чи люди? Думаємо, що більше люди, і тому, поки рішитись остаточно на перевірку цього нашого „Маршаллового Пляну", нам треба б ще бодай перед його десятиріччям основно розглянути головну — в нашому розумінні — причину його недомагань, себто його здійснювання людьми.

І. Світ

ПОДІЇ НА ФОРМОЗІ

Дві майже однакові події викликали у світі різні рефлексії: у одних — жаль, розчарування, турботи, в інших — радість, злі усмішки та бажання використати їх для своєї пропаганди.

В Японії американський сержант застрелив жінку, коли збирала вона після військових вправ зужиті гільзи, а на Формозі американський сержант застрелив тайванця, що заглядав до вікна його мешкання.

В першому випадку, як про те вирішили державний департамент і департамент оборони, справу розглядатиме японський суд, а в другому випадку розправа вже відбулася, і перевів її американський військовий суд, який оправдав сержанта, бо стріляв він в цілі самооборони.

Не входимо в деталі цих подій, бо про те писалося чимало на сторінках щоденної преси. Нас цікавить оцінка настроїв та реакція на події.

Власні спостереження протягом довгих років життя в Китаї та дволітнього перебування на Формозі дають мені певні основи для зрозуміння тих настроїв тубільного населення. На мою думку, в останній події на Формозі мав місце конфлікт різних ментальностей, різних традицій та звичаїв. Те, що є звичайним для нас, европейців та американців, не є звичайним для азійських народів, зокрема для китайців. І те, що не викликає жадного сумніву або застереження для азійських народів, з часом великою образою для нас.

Кожного дня і кожного вечора по всіх азійських країнах европеєць наражений на те, що ми можемо називати „нахабством", а що в дійсності є тільки проявом цікавости або здивування. Отже, коли китаєць заглядає через вікно до вашого мешкання, то, на його думку, це зовсім не є втручання у ваше приватне життя.

Коли ви заходите до будійського чи шинтоїстського храму, розглядаєтесь і навіть робите фотографії, ніхто вам нічого не скаже і не заборонить робити це, бо буддисти і шинтоїсти вважають, що храм має бути відкритий для кожного, що всі моляться одному богові...

Ніхто з китайців не дивується, коли, скажімо, людина спиняється на хіднику і заглядає, як весела компанія бенкетує в ресторані. Хто з гостей хоче самотности, той замовляє окрему кімнату, без вікон. Приватні мешкання на Формозі відкриті кожному для огляди, якщо власники їх не поставили великих рам, заліплених спеціяльним папером. Але брама до садиби не замикається, і якийнебудь вбогий китаєць, що приходить з вулиці забрати різні відпадки, спочатку обійде все подвір'я, обов'язково загляне до кухні й усміхнеться кожному. І ніколи нічого не вкраде...

Останній інцидент на Формозі — це несподіваний вияв настроїв натовпу, і він не має нічого спільного з настроями цілого населення. Як пише в листі до редакції „Ню Йорк Таймсу" відома авторка Джералдіна Фітч, „в цім випадку реакція могла бути така сама проти британця, канадійця, філіппінця або кожного, хто забрав життя і пішов непокараний... В порту Кілунг, лише за 18 миль від Тайпею, столиці Формози, товпа висловлювала жаль з приводу цієї події, але не було нічого антиамериканського..."

Джералдіна Фітч дає дуже правдиве насвітлення настроїв китайського населення і запитує: чому так багато уваги приділяється нападові товпи, неорганізованої, спонтанної, в зв'язку з убивством одного китайця, коли в самому Китаї, згідно з повідомленнями ОН, згинуло від комуністів 20 мільйонів їх земляків, а решта перебуває на становищі невільників?

В загальному аспекті подія вже дала дещо нового. Вона змусила американську сторону задуматися над настроями та почуваннями азійської народної маси, вона викликала також велику реакцію серед урядових та громадських кол на Формозі. Міністри національного уряду побачили, що стара політика заплющування очей на окремі події не може дати нічого позитивного, а тільки шкодить. Як сказав 3-го червня губернатор Формози К. К. Єн, школи та преса мають своїм завданням вияснювати населенню, як багато завдячує національний Китай Америці за моральну та матеріяльну допомогу і які суттєві різниці існують в американському і китайському судівництві. Група формозьких бой-скавтів відвідала американського амбасадора Карла Ранкіна і передала йому новий американський прапор, замість того, що його знищила товпа.

Дії товпи в Китаї ніколи не були і не є виявом бажань населення, а завжди виявом розбурханих емоцій, спонтанного настрою, викликаного іноді необереженим словом. Такі дії можуть спричинятися до великих турбот та злочинів. Китайці вважають, що в таких діях людина „втрачає обличчя" і дуже боїться вчинити щось таке, за що потім доводиться червоніти. Але в товпі годі себе контролювати.

У зв'язку з цим прикрим інцидентом на Формозі Пейпінг розпочав шалену пропаганду, заявляючи, що „населення" Тайвану зробило правильно і мусить продовжувати свою акцію, щоб викинути американців геть.

Але, поминаючи ту пропаганду, кожний, хто живе серед чужого народу, особливо народу іншої раси, мусить завжди пам'ятати, що він є гостем, тимчасовим резидентом, і тому на кожному кроці повинен рахуватися з чужими звичаями і поважати чужі традиції. Особливо мусить він зважати на національний сантимент народів на яких століттями дивилися як на щось нижче, хоч і мають ті народи 4000-літню історію та велику цивілізацію про яку часто „гості" не мають жадного поняття. Це — наука для кожного.

Пригадуються слова одного американського місіонера: „Ми, американці, мусимо йти до Азії, щоб допомогти азійським народам розбудувати ліпше життя, побороти страшенну вбогість, щоб допомогти боротися з хворобами та іншими лихами... і нести мусимо ту допомогу, як правдиві християни, не чекаючи на нагороду або подяку"...

Іван Кедрин

РЕВІЗІОНІЗМ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

Демонстрації у Познані, прихід до влади Владислава Гомулки і започаткована ним „відлига" в Польщі спричинили заколот серед і так розсвареної польської еміграції, додавши до всіх її проблем ще одну, найделікатнішу: чи продовжувати політику принципової негації і гострої опозиції до комуністичного режиму Гомулки у Варшаві, чи змінити її у прихильному дусі. З приводу різниці поглядів на „відлигу" почалася була гостра полеміка, яка, між іншим, сторпедувала запланований в минулому році з'їзд польських діячів культури у Парижі. Найпалкішим звеличником „відлиги" і речником конечности перевести ревізію всього польського духового наставлення у зв'язку з новими подіями в Польщі став польський публіцист, д-р Клявдій Грабик, відомий українському громадянству з дискусій на польсько-українські теми. Недавня поява в Нью Йорку видання збірки його статтей і промов під заг. „Край і еміграція" заактуалізувала комплекс питань, які зрештою, стосуються не тільки польської еміграції, а й викликають глибокий інтерес також серед українського громадянства.

Названий діяч рекомендує своїм землякам ревізіонізм, вийшовши з таких засновків: Вся політична думка польської еміграції спиралася на надіях на допомогу Заходу. Ці надії не виправдались кількакратно: Захід не поспішив з допомогою Польщі у трагічних для неї трьох тижнях вересня 1939 року, байдуже приглядався, як кривавилася Варшава під час повстання, підписав Ялтинський договір без участи поляків признав офіційно існування комуністичного режиму в Польщі. Після війни польська еміграція розраховувала на близьку третю світову війну. Ця калькуляція виявилась фальшивою, бо, замість загострення конфлікту Схід-Захід, прийшов „дух Женеви" і — при всіх східньо-західніх дисонансах — світ ступає по шляху до „коекзистенції", а не до воєнного зудару. До того ж Польща перестала бути державою з претенсіями на поважний голос в міжнародніх справах. Польська дійсність з кінцем другої світової війни радикально інша, аніж була з кінцем першої війни. Це — мала Польща, яка не може плекати великодержавницьких мрій, а яка мусить передусім дбати про збереження своєї державної самобутности, своєї культури і піднесення себе з рівня господарського примітивізму. Питанням бути-не-бути такій Польщі є збереження західнього кордону Одри-Нісси. Єдиним реальним ґарантом цього кордону в міжнародній конфігурації сил і дійсности, що існує в Европі, є, мовляв, Совєтська Росія (такої термінології вживає автор щодо СССР). Все це закликає еміграцію — думати реальними категоріями, визбутися мрійництва, перестати вірити у фантасмаґорії і пристосуватися до реальних потреб і тенцій краю. Речником цих потреб став Гомулка. Тому треба підтримати його. Коли навіть кардинал Вишинський радить своїм вірним, католикам-патріотам у Польщі, підтримувати правління Владислава Гомулки, то ворожа до нього постава польської еміграції, яка трималася би давньої своєї нереальної і анахронічної концепції, була б шкідливою для інтересів польського народу. Во еміграція має ті самі завдання, що і край, себто — його добро, добро народу. Треба збегти заморську еміграцію, але, напр., вся польська еміграція з Німеччини повинна вернутися до Польщі. Одне із завдань польської еміграції — гостро протиставитись шкідливій для польського народу діяльності закордонних чинників, до яких належить і акція організації Вільної Европи з її радіовадціями, що тільки дезорієнтують нарід фантастичними міражами і загрожують йому такими трагічними наслідками, як це було на Мадярщині...

Ось такий короткий, власними словами схоплений зміст 180-сторінкової книжки Кл. Грабика. Є в ній деякі здорові думки, є розуміє пояснювання, що таке політика, є вміле орудування логічними аргументами, є яскраві прикмети живого, барвистого стилю і полемічного палу. Дуже цінною рисою „ревізіонізму" Кл. Грабика є його рекомендація сучасним полякам — бути скромнішими і перестати „думати великодержавницькими категоріями", отими всіми „снами про потугу", які стільки лиха наробили і самій Польщі і деяким її сусіднім народам. Але є в отій цікавій книжці Клявдія Грабика кілька засадничих і глибоких „але", які підважують всю її логіку, що стає — за німецьким філософським терміном „Шайнльоґік", позірною, здогадною логікою.

Найбільший сумнів викликає основна теза, що край і еміграція, маючи ту саму ціль — добро народу — повинні вести й однакову політику, чи пак політичну тактику. Кожна політика залежить від умов, серед яких її ведеться. Край і його крайовий провід мусять вести реальну політику, бо її так наполегливо рекомендує автор, політику нинішнього і завтрішнього дня, на найближчу мету, відповідно до найактуальніших потреб культури й господарства, з увагою на такі реальні й актуальні чинники, як — у відношенні до Польщі — совєтські дивізії на польській території та на схід, захід і південь від неї. Цілі еміграції інші: збереження чистими ідей, що їх не всилі плекати в підневільній дійсності крайова політична думка, позбавлена свободи слова. Нарід у краю мусить дивитись, щоб зберегти існуючий стан посідання й осягнути щось більше. Еміграція взагалі „нічого не має", — тому вона мусить орудувати ширшими гаслами і на дальшу мету обрахованими концепціями, для яких нема місця в крайових умовинах. Відколи існують політичні еміграції — вони завжди були радикальніші за крайові політичні проводи. Еміграція своєю непримирливістю і своїм хай навіть політичним мрійництвом має підбадьорювати нарід до спротиву і боротьби, — еміграція має також місію здобувати прихильність рідній справі у ворожого чи холодного й байдужого закордону. Коли закордон раз і другий і десятий не виявив своєї прихильности, чи навіть „зрадив", то з цього далеко не виходить, що треба відвертатися до нього спиною і викреслювати його з своїх політичних рахунків. Коли Кл. Грабик каже, що поляки не можуть дозволити собі на люксус далі розраховувати на Захід, то чи не можна було б обернути це твердження вістрям проти нього: а чи поляки можуть дозволити собі на люксус урочистого відречення від Заходу?! Чи не була б це дитяча забава „на злість своїй мамі — перестуджуся"?!

Друге велике „але", що виринає в уважливого читача книжки „Край і еміграція" Кл. Грабика, є аргумент, що еміграція повинна підтримувати Владислава Гомулку,

(Закінчення на стор. 3-ій)

РЕВЕЛЯЦІЇ ПРО ЧИСТКУ КОМІНТЕРНУ В 1937 РОЦІ

В добу кривавих сталінських чисток, що відбувалися на протязі 1937 і 1938 років, позникало без сліду не тільки багато видатних совєтських комуністів, про що говорив Хрущов у своїй секретній промові на 20-му з'їзді комуністичної партії Совєтського Союзу, але й багато провідних членів Комуністичного Інтернаціоналу (Комінтерну), про що Хрущов промовчав. Факт зникнення в той час таких видатних міжнародніх комуністів, як Беля Кун, Ленський, Попов та інші, загальновідомий, але досі не було ніяких інформацій про те, в яких обставинах відбулася ця чистка і у висліді яких обвинувачень полівідовано тоді таких заслужених для справи „світового комунізму" комуністичних діячів.

Багато цікавих інформацій до історії цієї чистки опублікував недавно колишній визначний фінляндський комуніст, один з провідних членів президії Комінтерну Арво Туомінен, який брав участь в тодішніх сесіях цієї московської експозитури, де започатковувано або й затверджувано рішення про ту чи іншу ліквідацію. В багатьох випадках справи ліквідованих комінтернівців пов'язувано з внутрішньосовєтськими дійсними й уявними „змовами" ліквідованими Сталіним безоглядно і криваво. Подробиці про цю чистку Комінтерну зібрані у спогадах Туомінена, який, висланий в 1938 році до Стокгольму, порвав не тільки з Комінтерном, але й з комунізмом, і тепер після майже двадцяти років опублікував свої ревеляції у Фінляндії.

Почалася чистка Комінтерну навесні 1937 року і відбувалася під проводом секретаря Комінтерну, колишнього міністра закордонних справ Української ССР Дмитра Мануїльського і голови Комінтерну, відомого з процесу за підпал берлінського Райхстагу, болгарського комуніста Георгія Дімітрова. Продовжувалася ця чистка аж до осени 1937 року. В засіданнях президії Комінтерну, що проводила цю чистку, засідали тоді разом з Мануїльським і Дімітровим Отто Куусінен (Фінляндія), Пальміро Тольятті (Італія), Пік, Гротеволь і Флорін (Німеччина), Ванг Мінг (Китай) і автор спогадів Туомінен.

Найбільш драматичною в цій чистці була справа відомого мадярського комуніста Белі Куна. Його обвинувачував Дімітров „у критичному ставленні до діяльности Комінтерну, зокрема до совєтської репрезентації в Комінтерні. Водночас із цим Мануїльський почав обвинувачувати Белю Куна в тому, що він, мовляв, пробував критикувати Сталіна. Беля Кун, впевнений на свою славу і „недоторкальність", відповів бундючно, що коли він має проти кого критичні заміти, то власне проти Мануїльського і Дімітрова. Тоді Мануїльський виступив із заявою, що він має докази про співпрацю Белі Куна — як провідника мадярських комуністів в 1919 році — із таємною... румунською поліцією. Беля Кун намагався спростувати ці закиди, але йому не дали слова, і президія Комінтерну передала справу на вирішення спеціяльного трилечного комітету. Негайно після виходу із засідання президії Комінтерну совєтські агенти ув'язнили Белю Куна. Згодом прийшла вістка, що його через кілька днів після ув'язнення розстріляно. Безпосередньо після того виарештувано і порозстрілювано або позасилано більшість мадярських комуністів у Москві та в інших містах Совєтського Союзу. Ракоші оминув ліквідації тільки тому, що в той час перебував у мадярській в'язниці.

Польське представництво в Комінтерні, до якого входили такі видатні комуністи, як Юліян Ленський, Вронислав Вронковський, Красовський і Генрик Валєвський, зліквідовано повністю у висліді обвинувачення, поставленого знову ж таки Мануїльським. В цьому обвинуваченні Мануїльський закинув вище згаданим особам з проводу Комуністичної Партії Польщі, що вони під час польсько-совєтської війни 1920 року, буцімто „прошмуґлювали" до Совєтського Союзу, як комуністів, сотки польських шпигунів. Обвинувачені, як і Беля Кун, не одержали навіть змоги заперечити цих закидів, і їх поголовно розстріляно. Таким чином зліквідовано всю верхівку польської компартії.

В подібний спосіб відбулася ліквідація цілого ряду комуністичних провідників з інших країн. В ході чистки були зліквідовані тоді, між іншими: німецькі комуністи Германн Геммеле і колишній посол до Райхстаґу і засновник Комінтерну Гайнц Нойман, естонський комуніст і водночас видатний член ленінґрадської комуністичної організації Ян Анвельт, голова естонського бюра Комінтерну Аліяс, литовський комуніст Зіґмас-Алекта Анґаретіс, болгарський комуніст Б. Попов, співучасник процесу в зв'язку з підпалом Райхстаґу, та ін.

Усі ці репрезентанти міжнародного комунізму і члени проводу Комінтерну жили тоді в 12-поверховому будинку у Москві. Кожного дня, — оповідає Арво Туомінен, — зникали один по одному мешканці цих, як на совєтські умовини, люксусових апартаментів. На їх дверях появлялися тільки червоні печатки НКВД, як знак, що апартамент опечатаний і його мешканці поділили долю сотень інших ув'язнених комуністів.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК У ЗДА

ШЕВЧЕНКО

Річник 6.

(9)

Володимир Дорошенко

СТОЛІТТЯ ШЕВЧЕНКОВОГО ЩОДЕННИКА

Висловлювати нею думки стало для нього річчю звичайною. Підо впливом тяжких обставин підневільного життя, Шевченко перестав навіть писати українські поезії. За сім років перебування в Новопетровському форті Шевченко до 16 травня 1857 р. (дата написання „Москалевої криниці") не написав жадної української поезії, якщо не рахувати „Мій Боже милий, знову лихо", що її задля її змісту датують проблематично роком 1854, вбачаючи в цій поезії натяк на Кримську кампанію.

Посилаючи Кухаренкові 5 червня 1857 р. „Москалеву криницю", поет писав йому: „Правда, я сам думав, що я вже зледащів, захолонув у неволі. Аж бачу, ні. Нікому тільки було вогню положить під моє горем недобите серце. А ти, друже, догадався, взяв та й підкинув того святого вогню".

Так у неволі відзвичаївся він висловлювати свої думки рідною мовою. В 50-х роках навіть листи до своїх найближчих українських друзів писав часто-густо по-російськи, або рівночасно по-українськи й по-російськи. Це стосується особливо до перебування в Новопетровському форті.

В 1853 році почав Шевченко писати повісті російською мовою з думкою друкувати їх у російських журналах та хоч трохи заробити. Отож і це могло мати вплив на писання Щоденника російською мовою.

Словом, Шевченкові російські писання часу заслання в великій мірі пояснюються тяжкими обставинами неволі. Але все ж таки головна причина лежала глибше — в невиробленості в тому часі української прозової мови. Не встигла вона вийти поза белетристику (повісті Квітки), як катастрофа, що постигла кирило-методіївців, які прагнули до всебічного розвитку рідної мови, силкуючися зробити її знаряддям науки й публіцистики, на цілих десять років припинила її розвиток. Вона і в братчиків не була ще вироблена, як про це вимовно свідчить Шевченкова передмова до підготовлюваного ним нового видання поезій, нездійсненого через арештування.

З історії української письменницької мови на Наддніпрянщині бачимо, що через заборони російського уряду, особливо після царського указу 1876 р., вона там аж до кінця 1905 року не могла розвиватися. Отже, нема чого дивуватися, що й Шевченко, поза поезіями й листами, не вживав у своїх прозових творах, навіть у Щоденнику, рідної мови. Констатувати це — не значить підважувати його велич і український патріотизм.

Але поза чужою зовнішньою шкаралущею Щоденник — це твір наскрізь український. Має він велику вагу не тільки для біографії поета, але не меншу й для характеристики його як людини взагалі і українця зокрема. Передусім Щоденник на друзки розторощує теревені чужих і своїх про Шевченка, як про майже неосвічену людину, талановитого „самоука", свідчачи навіть, що належав він до інтелектуальної верхівки — еліти — свого часу, перевищуючи багатьох своїх „одукованих" сучасників і розумними думками і способом їх висловлювання.

Автор Щоденника це не якийсь „народний співець", як от Кольцов, Дрожжін чи Нікітін, до яких москалі, а за ними й дехто з наших людей звичайно прирівнювали Шевченка.

Розкидані по цілому Щоденнику Шевченкові міркування про найрізніші речі, на найрізніші теми — літературні, малярські, музичні, театральні, політичні тощо, його оцінки подій, людей і явищ різного роду пророчисто свідчать проти леґенди про його неосвіченість. В Щоденнику знайдеться низка записів про розмови Тараса Григоровича з високоосвіченими людьми, в яких він стояв нарівні з ними. Особливо показовий з цього погляду запис 21 квітня 1858 р. про розмову Шевченка з відомим у той час російським ученим К. Д. Кавеліним, якого він стрінув у Білозерського. „Від розмови про минулу й майбутню долю слов'ян ми перейшли — пише поет — до психології й філософії. І просиділи до третьої години ранку". Очевидно Кавелін мав гідного собі розмовника.

В Щоденнику стрічаємо пребагато імен визначних письменників, філософів, учених, діячів від античних до новіших часів, про яких згадує Шевченко. Це свідоцтво його великої ерудиції.

Та вже самий словник чужих слів, що їх ужив у Щоденнику Тарас Григорович, їх багатство й різнородність, свідчать про його високу освіченість. Вживає їх Шевченко завжди до ладу, з повним розумінням їх значення.

Крім того, Щоденник показує нам автора як людину в високій мірі шляхетну, гуманну, поступову, великого українського патріота, але не людоненависника, не шовініста-ксенофоба; людину, що любила й розуміла людей, незалежно від їх національної приналежности, а ненавиділа мерзотників, деспотів і тиранів, хоч би були вони й українського роду; людину великого розуму й великої душі, що її не зламали, не знівечили ті жахливі, часто-густо просто нелюдські умови, в яких доводилося Шевченкові каратися цілих десять найкращих у житті років.

ПРОЙШЛА ДОРІЖКОЮ...

Пройшла доріжкою
і знову не поверне...
Спадають присмерки,
і довга тінь химерна
Лягає на її
маленький, теплий слід.
Ти тільки мандрівник,
Ти стратив дім і рід.
Сандалії твої
побились об каміння.
Навіщо ж смуток цей?
Чому слова чужинні,
Як мова ненькина,
хвилюють мозок твій?
Чому, прослався плащ,
на росяній траві,
Так довго ти не спиш?
Який шепоче голос
У серці, що давно,
навіки одборолось?
Чому здіймається,
як вічно глухий одчай?
Чому не можеш ти
забути дальній край?

М. РИЛЬСЬКИЙ

РЕВІЗІОНІЗМ СЕРЕД ПОЛЬСЬКОЇ ЕМІГРАЦІЇ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

так, як це польському громадянству в краю порадив навіть кардинал Вишинський. Відомо, що тривкість влади Гомулки залежить не тільки від більшости в ЦК його монопольної партії і поліційного апарату, але передусім — від доброї волі, від тактики Кремлю. У тих виборах, на які покликається Кл. Грабик з уваги на тодішній заклик кардинала Вишинського, не йшло про заманіфестування Гомулці, що його так страшенне кохає польський нарід, що він мусить залишитись при владі, а щоб доказати Москві, що режим Гомулки гарантує льояльність комуністичній владі навіть католицького клиру, і тому не треба повторювати у Варшаві макабричне будапештенське видовище. Коли ж іде про толерування Гомулки Москвою, то чи масове підтримування Гомулки всією польською еміграцією скріпило б в очах Москви позицію Гомулки, чи послабило б?!

Врешті, третя найбільша помилка Кл. Грабика — це віра у „відлигу". Хоч він і не виключає її заламання, але призадумується над можливістю повороту сталінської доби в Польщі рішуче замало. Сам Кл. Грабик признається, що в минулому був визнавцем двох суперечних політичних шкіл, Дмовського і потім Пілсудського, — він визнає правильним ревідування в минулому свого власного світогляду і покликається на приклад Пілсудського, який від соціялізму і експропріяційного нападу під Безданами прийшов до травневого перевороту і заснування кацету в Березі Картузькій. Але ж імена Дмовського і Пілсудського передусім пригадують польську „дворейкову" політику з першої світової війни: пронімецьку і проальянтську, ту політику, яка дала Польщі і легіони Пілсудського, і армію Галлера, і державу 1919 року. Який сенс зрікатися тепер принципу дворейкової політики і заганяти цілу еміграцію в проросійський табір в ім'я „реальної", чи пак коньюнктурної політики?!

Кл. Грабик зревідував був уже на останній еміграції свій політичний світогляд і став на виразному протиросійському становищі. Він твердить, що й тепер він є проти Москви, але — поручає промосковську політику в ім'я „реального інтересу" Польщі! Невже він не бачить короткозорости і шкідливости такої політики саме з погляду глибшої польської політичної думки і дальшої місії політичної еміграції?!

Це похвальна для публіциста прикмета — мати відвагу проповідувати й непопулярні речі. Велика прикмета політичного діяча — його темперамент. Але найбільшою прикметою у політиці є таки знання міри, поміркованість, витримка. Клявдій Грабик не відзначався поміркованістю ані як національ-демократ „дмовщик", ані як пілсудчик. І тому й тепер у своєму про-„гомулківському" запалі загнався так далеко, що став ізольований в польському громадянстві на еміграції. Відкидаючи геть демагогію, якою орудують його противники, треба прийти до висновку, свою ізольованість він спричинив не тому, що інші сліпі, а він видючий, а тому, що він не має рації.

ОПЕРА ДАНКЕВИЧА „БОГДАН ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ" В НЮЙОРКСЬКОМУ РАДІО

Ню Йорк. — Радіова програма на травень-червень 1957 подає на 23 сторінці, що радіостація WNYC і WNYC FM (Мунісіпел Бродкестінґ Систем) у вівторок 11 червня о годині 3-ій по полудні надаватиме українську оперу Данкевича „Богдан Хмельницький". В програмі пишеться, що це буде „перше виконання цієї опери" в цій країні.

Володимир Костинюк — людина і громадянин

(Посмертний спомин)

У ранніх годинах 15 травня 1957 р. українським громадянством Метрополії Ню Йорку глибоко сколихнула вістка, що перестало битися серце ще молодого й надійного громадянина, бл. п. Володимира Костинюка. Невмолима смерть скосила Його життя передчасно і негадано, в половині 50-го року його життя. Помер на удар серця, не досягнувши до кінця й не завершивши різних своїх життьових плянів.

Прийшов на світ бл. п. Володимир Костинюк 28 лютого 1908 р. у с. Самушин, на Буковині, в родині народних учителів: Степана й Катерини, що були одними з піонерів українського національного відродження на Буковині, несучи освіту в народні маси та засівали в їх душі національне усвідомлення. Вони прищепили цю високу національну свідомість і любов до рідного також своєму синкові Володимирові.

Я мав нагоду познайомитися з бл. п. Володимиром Костинюком у 1921 р., коли ми зустрілися учнями тої самої — II. державної, тоді єдиної української — гімназії у Чернівцях (він був на кілька років молодший), та питомцями Української Бурси ім. О. Ю. Федьковича. Русявий, стрункий хлопчина, з шляхетними чертами обличчя, завжди живий, але завжди розважний і ввічливий. Він не міг не подобатися нам, старшим, своєю второпистістю і живою вдачею. Свою середньошкільну освіту завершив у згаданій вже гімназії, а університетські студії на правничому факультеті університету в Чернівцях.

Наші шляхи розійшлися були на деякий час, коли я виїхав на працю у Басарабію. Коли ж я вернувся до Чернівець з початком 1939 р., я застав Його вже осілим там адвокатом, з добре виробленим іменем чесного й солідного українського юриста. У той час мені приходилося часто зустрічатися з Володимиром Костинюком. У ролі адвоката: було приємністю слухати, на суді, його логічних виводів і правної аргументації справи — ясних і переконливих, без зайвого надужиття слова для себереклями. Він промовляв в обороні справи, а не для посторонньої авдиторії. Завжди спокійний і зрівноважений, тактовний з шляхетними манерами в поведінці. Адвокатська кар'єра підходила Йому, і Він її любив, студіюючи далі правничі проблеми. Про ці його прикмети мені приходилося чути признання навіть із уст суддів-румунів, які в загальному ставилися неприхильно до українців.

У приватному житті був завжди життєрадісний і любив перебувати в товаристві своїх друзів. А при цьому ніколи не бракувало Йому ані дотепу ні гумору.

Українська спільнота на Буковині покладала великі надії на Його прикмети як фахівця й людини. У громадському житті його не бракувало ніколи. Вже сам перелік українських громадських організацій, в яких Він був активним членом — у багатьох з них входив у склад їх керівних органів, — є на це найбільше промовистим доказом: член таємного гуртка гімназистів „Пороги", академічного Козацтва „Запороже", „Союзу Українських Студентських Організацій у Румунії" (СУСОР), „Українського Народного Дому в Чернівцях", Спорт. Товариства „Довбуш", Наукового Муз. Тов-а „Кобзар", „Української Народної Книгозбірні" в Чернівцях, та інших. Як член Управи СУСОР-а, у 30-тих роках бере участь на Зїзді ЦеСУС-а у Львові.

„Визволення" Північної Буковини у 1940 р. кидає Його на скитальщину. Він проживає з своєю родиною час воєнного лихоліття у Кракові, працюючи у Відділі Суспільної Опіки Українського Центрального Комітету. У Кракові Його гостинна хата стає немов гостинницею для знайомих і земляків, що переїздом знайшлися у тому місті.

Капітуляція Німеччини застає Його у Відні, де Йому прийшлося перебути страхітливі часи, серед важких матеріяльних умовин, але передусім серед вічної непевности. Ці роки не могли залишитись без наслідків і напевне в чималій мірі спричинилися до скорочення Його життя.

До ЗДА переїхав у 1952 р. і відразу взявся до праці й включився в громадське життя. Я подивляв Його енергію і витривалість у праці. Не зважаючи на щоденну заробіткову фізичну працю, Він вписується на Нюйоркський Університет та закінчує його, але вже не вспіває отримати диплому. У міжчасі отримує відповідальне становище у одному з найповажніших банків Ню Йорку, де здобуває довір'я й пошану до себе, та швидко й підвищення в службі. Поруч із цією працею він знаходить час, щоб бувати на співанках і концертах хору „Думка" як його член. Крім того належить до Товариства Українських Правників у ЗДА й бере активну участь у праці „Центрального Об'єднання Буковинських Українців у ЗДА", а в „Українській Буковинській Громаді" в Ню Йорку в її керівних органах. Тут він зокрема звертає увагу на потребу організування матеріяльної допомоги нашим старшим і хворим, заслуженим громадським діячам.

Цих кілька блідих і неповних штриків силуетки бл. п. Володимира Костинюка унагляднюють достатньо, яку велику втрату понесла українська спільнота із смертю цієї шляхетної людини — зразкового мужа й батька та доброго й надійного українського громадянина.

З великим смутком і болем у душі відпроваджувала Покійника, 18 травня 1957 р., на вічний супочинок, на цвинтарі „Оливна Гора" у Ню Йорку, численна українська громада — не тільки з Ню Йорку, але й з-поза нього; родина, друзі й знайомі, які з пошани до нього за життя прийшли віддати Йому цю останню прислугу.

Ця моя скромна згадка хай буде замість квітки на свіжу могилу Покійника, а, далека від рідної, земля хай буде Йому легка!

Д-р І. М. Новосівський

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Дітройт, Міш.

Загальні Збори Метрополітального Відділу УККА.

Дня 12 травня 1957 відбулися тут Загальні Збори Відділу УККА при участі п'ятдесятишести делеґатів, які заступали сорок чотири організації. На залі було також понад тридцять осіб гостей. Треба пригадати, що в 1956 році, по довшій підготовці і переґоворах, було створено один Відділ УККА, до якого ввійшли всі організації великого Дітройту. Нині поза Відділом стоїть ще дві або три організації, які в біжучому році теж включаються до праці у Відділі. Цьогорічні Збори були цікаві тим, що зі звіту уступаючої Управи Відділу було видно, як згідно й успішно працювала з'єдинена українська громада і яких успіхів добилися в першому році консолідації.

Збори відкрив голова Управи Відділу адвокат Степан Луцький і по привітанні делеґатів і гостей подав до відома порядок нарад Зборів, який був прийнятий одноголосно. Вибрано Президію Зборів в складі пп. М. Шустакевич, В. Довгань, І. Білоус, М. Мойсюк і С. Крупка. По прочитанні і затвердженні протоколу з минулорічних Заг. Зборів, приступлено до звітування Управи за минулий рік. За Управу звітував її голова С. Луцький і його доповнювали інші члени Управи.

Зараз по Зборах в 1956 році Управа Відділу разом з багатьма організаціями перевела велику акцію у справі еміґраційного закону, який передбачує репатріяцію тих еміґрантів, які в часі виїзду до ЗДА подали неправдиві дані про себе. В серпні Централя УККА визнала наш Відділ репрезентантом всієї метрополії Дітройту. Багато уваги і праці присвятила Управа справі Народного Фонду. Її започатковано дня 15 вересня м. р. скликанням великої наради, на яку прибули голови, секретарі і делеґати організацій. На тій нараді обговорено всесторонно всі можливості, які були б помічні при збірці НФ. Цілий Дітройт поділено на чотири станиці, до яких були приділені відповідні збирачі. Делеґати організацій розібрали збіркові бльочки й акція розпочалась. В цілому році Управа Відділу була в сталому контакті з станицями, помагаючи їм пропаґандивним матеріялом або скликуючи части наради. Взагалі зв'язок Управи з організаціями був дуже жвавий в різних справах. Роблено також багато і на письмовій дорозі через відозви, обіжники і т. п. Дня 11 листопада 1956 в річницю листопадового зриву влаштовано величаву академію. Академія була великим успіхом не тільки Відділу, але цілої дітройтської громади. Участь у святкуванні взяли також місцеві парохії. Перший раз в історії Дітройту всі три місцеві англомовні щоденники подали широкі коментарі про свято. Резолюції з Академії вислано до уряду і видатних американських діячів.

Від грудня 1956 наш Відділ є репрезентантом цілого стейту Мишиґен. Місяць січень 1957 відзначився великими святкуваннями Роковин Самостійности і Соборности. Губернатор стейту і посадник міста проголосили „Український День", на ратуші вивішено український прапор, відбулася пресова конференція репортерів всіх дітройтських газет при участі адв. М Пізнака. Дня 20 січня була влаштована Академія, про яку були обширні вістки в пресі. В січні проходила акція в справі резолюції ч.: 137. До цієї справи були притягнені всі організації.

В місяцях лютому, березні і квітні посилено акцію збірки Національного Фонду, роблено сходини організацій, збіркових станиць, видавано обіжники і розсилано пропаґандивний матеріял. В березні влаштовано „Веселий чайний вечір", а дохід з нього пішов на НФ.

Щоб підсилити касу Відділу, Управа влаштувала два пікніки в днях 22 липня і 7 жовтня.

Управа вислала багато писем до конґресменів, сенаторів, найвищих урядів в різних справах. Вона допильнувала, щоб робили це те поодинокі організації.

Приготування до свят, пікніків й інших імпрез забирало дуже багато часу і труду. Не раз не вистачало членів Управи і в такій потребі Відділ отримував допомогу з боку громадянства. Велику поміч дали пп. Т. Грицай, С. Крупка, Я. Базюк, М. Ярема, Т. Березюк, С. Зальопаний, І. Свистун, П. Хміль, пані М. Кахній, М. Базюк, Л. Зеленяк, М. Грицай, А. Березюк, М. Хміль, Д. Москальчин, К. Іванчук, А. Дідик, М. Ярема, О. Мушинська, М. Честух і інші. Треба підкреслити, що господарську частину на імпрезах Відділу держали в своїх руках пані А. Левкут і М. Чериба з 14-м Від. УЗХ і 34-им Від. СУ.

Велику вагу присвячувано збірковій акції НФ і її закінчено з вислідком 2,745.50 долярів. Це, правдоподібно, найбільша сума, яку Відділ зібрав в одному році з часу свого існування. Як на Дітройт є це смішно мала сума, ми повинні б зложити дуже легко десять разів більше. На одних зборах Управи і делеґатів було рішено, щоб доложити всіх старань і осягнути суму НФ на рік 1956 десять тисяч долярів. Не зважаючи на великий вклад праці, як цілої Управи, так і референта тої справи п. В. Дідика, не вдалося осягнути тієї цифри. Причини загально відомі. Справедливість каже, щоб подати до прилюдного відома імена декотрих збирачів, які виконали найбільшу працю. На першому місці треба назвати п. Тому Винничука, неструдженого ентузіяста і приятеля НФ, який сам зібрав коло чотириста долярів. За ним ідуть пп. А. Левкут, С. Зальопаний, В. Дідик, Я. Базюк, Т. Грицай та інші.

З касового звіту виходить, що Відділ мав у тому році 4780 долярів приходу і по висланні НФ і по покритті видатків, зв'язаних з різними імпрезами, залишилося в касі на 1957 рік 560 долярів.

Як видно зі звіту, Управа Відділу на протязі каденції проробила велику і всесторонню працю. Поміч в тій праці давали організації через їх делеґатів. Управа держала сталий зв'язок з делеґатами через спільні наради, сходини, обіжники і т. п. Кожний член Управи виконував совісно взятий на себе обов'язок, що й дало в цілості гарний успіх, не зважаючи на те, що праця переходила не раз спроможності Управи. На цьому місці треба вирізнити одного члена Управи, а саме її кореспонденційного секретаря п. Василя Папіжа. Він був душею цілої Управи, в його руках були всі зв'язки від Централі УККА почавши, він виготовляв всі письма в українській мові, обіжники, оголошення, летючки, плякати, програми, приготування матеріялу на засідання, сходини, наради. Висилка 732 листів в звітовому часі говорять самі про себе. П. Папіж був часто невидимим головою імпрезового комітету і він виконував всю працю, зв'язану з даною імпрезою.

По звітах Управи делеґати ставили питання членам Управи. Поважна імпреза, що була того дня в Дітройті змусила, на жаль, скоротити наради Заг. Зборів і на таку справу, як плян праці на біжучий рік, не залишилося часу.

На діловий рік 1957 вибрано таку Управу: голова д-р Д. Квіткоський, заступники голови пп. В. Дідик, С. Луцький, П. Гончаренко, Марія Чериба; рекорд. секр. п. В. Білинський, кореcп. секретар, п. С. Крупка; секретар англійської мови п. М. Шустакевич, прес. реф. п. В. Папіж, фінанс. секр. п. М. Мойсюк; скарбник п. Л. Казієвич, члени пп. Анна Левкут, П. Трепет, Ф. Гузіль і В. Цимбалістий.

Контрольна Комісія: пп. В. Довгань, І. Білоус, І. Іванчук і М. Чемний. Громадський Суд: радник Д. Несторович, д-р Антін Заплітний і д-р В. Лисий.

І. Білоус

УВАГА! ГУДСОН, Н. Й.! УВАГА!

В НЕДІЛЮ, дня 16-го ЧЕРВНЯ 1957 року ІДЕМО ВСІ НА

СВЯТО — на — „СОЮЗІВКУ"

Члени обидвох Відділів УНСоюзу громадно беруть участь у ПОСВЯЧЕННІ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКА НА „СОЮЗІВЦІ"

Без огляду на погоду — ідемо всі разом автобусом о год. 8-ій ранку. Автобус відходить з рогу Секенд і Юньон вул. Проситься всіх записаних прийти на час, автобус не буде чекати!

Павло Маряк, секр. Відд. 476 УНС.

ПЛАСТОВИЙ ТАБІР „НОВИЙ СОКІЛ"

ОКРУЖНА ТАБОРОВА КОМІСІЯ подає до відома УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ, ЩО:

1. Літом 1957 року на таборі „НОВИЙ СОКІЛ", в Норт Коллінс, біля Бофало, Н. Й., — відбудуться такі пластові табори:
   ТАБІР НОВАКІВ ● ТАБІР НОВАЧОК
   ТАБІР ЮНАКІВ ● ТАБІР ЮНАЧОК
   Всі табори триватимуть 4 тижні — від 1-го до 28-го липня 1957. р. — Оплата за табір — $50.00.
2. Вписи до цих таборів і вплати приймають місцеві Станиці, або безпосередньо Окружна Таборова Комісія на адресу:
   Mr. J. KRYSHTALOVYCH
   1714 Clark Ave. Cleveland 9, Ohio
3. О. Т. К. повідомляє, що докуплена цього року сусідня площа, пороблені уліпшення на таборі й маємо відомості, що на табір „Новий Сокіл" — завітає основник Пласту д-р О. Тисовський-Дрот.

Окружна Таборова Комісія

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ТОВАРИСТВ АМЕРИКИ — СУСТА.

— повідомляє, що —

ТРЕТІЙ КОНҐРЕС УКРАЇНСЬКОГО СТУДЕНТСТВА АМЕРИКИ

та

ДРУГА ВИСОКОШКІЛЬНА ЛІТНЯ КОНФЕРЕНЦІЯ

• відбудеться •

в днях 13-16 ЧЕРВНЯ 1957 р. — в КЛІВЛЕНДІ, Огайо.

ЧЕТВЕР 13-го ЧЕРВНЯ 1957 р. — МІСЦЕ: Лейк Шор Готель
Реєстрація учасників Конференції і Конґресу відбудеться о год. 4:00-5:50
Відриття Конференції і вибір Президії Конференції — о год. 6:00-6:15
П'ЯТНИЦЯ 14-го ЧЕРВНЯ 1957 р. — МІСЦЕ: Лейк Шор Готель
Початок о год. 8:30
СУБОТА 15-го ЧЕРВНЯ 1957 р. — МІСЦЕ: Фенн Каледж
Год. 8:00-9:00 — реєстрація делеґатів і перевірка мандатів;
Год. 9:00 — відкриття Конґресу.

Докладна програма III Конґресу та Літньої Конференції була подана у „СВОБОДІ" з вівтірка, 4-го червня 1957 р.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ФОНД

ПОВІДОМЛЯЄ: ДІЛОВИЙ РІК 1956 ЗАКІНЧЕНО СУМОЮ $86,320.92;

ВИСЛОВЛЮЄ: ЩИРУ ПОДЯКУ УСІМ, — ЩО ВПЛАТИЛИ СВІЙ НАЦ. ДАТОК, ЧИ ПОЖЕРТВУ ЗА 1956 Р.;

ЗАЗНАЧАЄ: ПОНАД 5,000 ПОСТІЙНИХ ПЛАТНИКІВ УНФОНДУ ЩЕ НЕ НАДІСЛАЛИ СВОГО ДАТКУ ЗА 1956 РІК;

ПРОХАЄ: УСІХ ЦИХ ГРОМАДЯН ПОСПІШИТИСЯ ІЗ ВПЛАТОЮ ТОГО ДАТКУ, ЗА ЩО НАПЕРЕД ДЯКУЄ.

Національний Даток надсилайте:
UKRAINIAN CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
P. O. Box 721, Church St. Sta., New York 7, N. Y.

Культурна Комісія УНС та Окружна Рада Відділів УНС Метрополії Ню Йорку і Ню Джерзі

влаштовують

в „День Батька", в неділю 16-го червня 1957 року, на „Союзівці", вакаційно відпочинковій оселі УНС, біля містечка Кергонксон у стейті Ню Йорк

ВЕЛИЧАВИЙ ШЕВЧЕНКІВСЬКИЙ ЗДВИГ

ПОЛУЧЕНИЙ ІЗ ВРОЧИСТИМ

Відкриттям Пам'ятника Тарасові Шевченкові, Генієві України

ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА ПОПЕРЕДИТЬ ЙОГО ПОСВЯЧЕННЯ, ЯКЕ ДОВЕРШИТЬ о год. 11-ій ПЕРЕД ПОЛУДНЕМ ВИСОКОПРЕОСВЯЩЕННІШИЙ ВЛАДИКА ІОАН ТЕОДОРОВИЧ, МИТР. УПЦ в ЗДА.

У ПРОГРАМІ ВІДКРИТТЯ, яка почнеться о год. 2:30 по полудні співом американського і українського Національних Гимнів та могутнього Шевченкового „Заповіту" в композиції Вербицького, є: ВРОЧИСТЕ ВІДКРИТТЯ ПАМ'ЯТНИКА, що його довершить, виголошуючи відповідне слово, голова УНС Д. ГАЛИЧИН у приявності творця пам'ятника Ол. АРХИПЕНКА; Привітання, що його виголосить голова Окружної Ради Відділів УНС метрополітальної округи адв. М. ПІЗНАК, хвилюючий ПОКЛІН ШЕВЧЕНКОВІ — складення лаврового вінка та квітів біля пам'ятника дівчатами і дітьми в національних костюмах під час співу Шевченкового „Учітеся, брати мої" в композиції М. Гайворонського; деклямація Шевченкового „Іржавець" у виконанні дир. Йосипа ГІРНЯКА; промова ред. А. ДРАГАНА на тему: „Шевченкове Слово"; спільні й окремі виступи хорів „ДУМКА" під дириґентурою мгра Л. КРУШЕЛЬНИЦЬКОГО та МЕТРОПОЛІТАЛЬНОГО під дириґентурою п. Ст. МАРУСЕВИЧА і при фортепіяновому акомпаньяменті п-ні Олі ДМИТРІВ. Програму закінчиться співом гимну Американських Українців „Далека Ти, і близька нам, Кохана Вітчино" та піснею „Не пора".

ЗАПРОШУЄМО ВВЕСЬ УКРАЇНСЬКИЙ ЗАГАЛ, ЩОБ — КОМУ ЦЕ ТІЛЬКИ МОЖЛИВО — ВЗЯВ УЧАСТЬ У ЦЬОМУ ЗДВИЗІ ТА СПОМ'ЯНУВ СВОЄЮ УЧАСТЮ В НЬОМУ „НЕ ЗЛИМ, ТИХИМ СЛОВОМ" НАЙБІЛЬШОГО СИНА УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ, ТАРАСА ШЕВЧЕНКА, ПАМ'ЯТНИК ЯКОМУ ЗДВИГНЕНО НА „СОЮЗІВЦІ", ТОМУ „ШМАТКОВІ УКРАЇНИ НА ВІЛЬНІЙ АМЕРИКАНСЬКІЙ ЗЕМЛІ"

ПРИЇЖДЖАЙТЕ АВТОМОБІЛЯМИ І АВТОБУСАМИ! ◄ ► ПРИЇЖДЖАЙТЕ В НАЦІОНАЛЬНИХ КОСТЮМАХ!

Організацією спільного виїзду автобусами з метрополітальної округи займаються: НЮ ЙОРК — п. Петро Кучма — тел.: GRamercy 7-1054; БРУКЛИН (Південь) — п-ні Марія Демидчук — тел.: STerling 8-4403; БРУКЛИН (Північ) — п. Ю. Павчак (в його неприявності просимо п. Ткача) — тел.: EVergreen 4-9120 та С. Бродик в Нар. Домі; АСТОРІЯ — п. Ів. Сидор — тел.: RAvenswood 8-6033; БРОНКС — п. Гупало — тел.: CYprus 9-0094; ДЖЕРЗІ СИТІ — п. А. Шаран — тел.: SW 8-4285 і п. Костик — тел.: HEnderson 4-5981; НЮАРК, Н. Дж. — д-р О. Утриско, Василь Салабун, Остап Олесницький, Юліян Баранюк; ЕЛИЗАБЕТ — п. Іваник — тел.: ELizabeth 4-4164 і Український Народний Дім — тел.: ELizabeth 3-9715; ПАССЕЙК-КЛІФТОН — П. Головачук, В. Новацький — тел.: GR 1-0052, В. Марущак — тел.: GR 1-6726 і Ів. Зварич — тел.: GRegory 2-6782; ФИЛАДЕЛФІЯ — І. Скочиляс — тел.: POplar 3-6010 або у секретарів Відд.; й інші громади, що бажали б проголошення імен і адрес, згл. телефонів організаторів автобусових поїздок на здвиг, прохаємо подати їх до Адміністрації „СВОБОДИ".

Не забудьмо спом'янути..!

Спорт

УСК ГАРТФОРД ПЕРШУНОМ ЛІГИ КОННЕКТИКАТ

Нью Гейвен, Конн. 26 травня — УСК Гартфорд, який з іншими клюбами НК-Ліги відмовився в минулому сезоні від участи в організованому футболі ФА-ЗДА, ядучи у цьому за німецькою лігою ДАФБ-у, скінчив сезон першенств 1956-57, добувши чемпіонату „несоюзної ліги". В НК-Лізі, крім УСК-Гартфорд, грає інша українська команда УСК „Довбуш"-Нью Гейвен. В кінцевому матчі першенств УСК Гартфорд переміг здецидовано „Зірки Европи" 4:1. На тому самому грищі Іст-Рок Парку УСК Довбуш Нью Гейвен добув ідентичну перемогу над Конкордія Вотербурі (4:1). Добрий склад УСК Гартфорд, який в товариському матчі наприкінці 56 року переміг УСК Нью Йорк 2:1 (!), підсилив склад двома нюйорськими ветеранами Е. Арндтом і В. Ковалем. В матчі проти „Зірки Европи" ворота для УСК-у ГартФорд добули: Арндт 2, Якимів 1, Джексон 1. В обороні вибивались: Товпаш і В. Коваль. Цього року позиція НК-Ліги неясна і клюби не грають в офіційній програмі ФА стейту Коннектикат.

СЕНСАЦІЙНА ВИГРАНА СІЧІ 3:2

Нью Бронсвик, Н. Дж. 26 травня. — Футболісти УСК Січ Елізабет добули сенсаційну перемогу над сильними крайовими футболістами місцевої ТК Гунгерієнс 3:2 (3:0). Січ — завдячує перемогу перед усім першокласній грі своєї оборони, де вибивалися у лінії помочі М. Панкевич і В. Сеpант II. Воротар Гевко грав свій кращий матч. Влискавкову перемогу — з веденням до 16 мін. грп 3:0, добули січовики завдяки стрілам: Маланчука, бразилійського дебютанта і В. Павлюка. Напад у матчі не дописав кондицийно і стрілово. Треба відзначити гідну участь в грі залоги Болнівських-Доманів і добру блокову гру Поноса. Гунгерієнс переміг минулої неділі УСТ Тризуб, Філадельфія 3:1.

СТРІЛА — ГУНГЕРІЄНС 1:3 (0:2)

Нью Бронсвік, 26 травня. — УСК Стріла, Трентон, команда І Дивізії Ліги Кепітол, програла до запасної команди місцевих мадярів клюбу ТК Гунгерієнс, вислідом 1:3. До половини — 0:2

УКРАЇНА — АТЕНИ 7:1

Монтреал, 26 травня. — Петро Васьків, король стрільців футбольної екстракляси Квебеку повів добуттям дальших 5 воріт — СТ СТ Україну (Мо) до ліговoї перемоги над грецькими „Атени" 7:1. Сеник і Поллок — стрільці по 1 голеві. В наслідок недокінчення матчу Канталія — Венна (3:2) з причини аванітюри між публікою на грищі Вердеун, долею матчу займеться дисциплінарна комісія. Спарта перемогла Польонію 6:4, Україна — після ремісу до Венни 2:2 і вигри з поляками 2:1, сумою 5 точок — займала лідерство Н. Ліги перед Канталією і Гунґарією (обидві 4:0 точок.

КЮТІС РЕПРЕЗЕНТУЄ ЗБІРНУ ЗДА

Шикаго. — Рішенням МК-ФА — ЗДА — ФК Кютіс, Ст. Луїс, репрезентуватиме Збірну ЗДА в змаганнях проти Збірної Канади, зокрема в двох останніх матчах елімінацій за світове першенство у футболі. Кютіс заступає Збірну ЗДА — в Торонті 26 червня ц. р., в Ст. Луїс 6 липня ц. р.

Богдан Прудиус.

МИХАЙЛО ГЕЛЕЦІНСЬКИЙ

Знаний з праці на українській ниві в Лежайську, Польща, помер в Нью Йорку, на 74-му році життя, дня 7-го червня 1957 р., по довгих, тяжких терпіннях.

Полишив у смутку дружину Анну, доньку Ірину, внучку Радославу, зятя Миколу.

Покійний був добрим патріотом, найліпшим чоловіком і батьком.

ПОХОРОН відбудеться у вівторок 11-го червня 1957 р., о год. 9-ій рано з пох. заведення П. Яреми, до греко-кат. церкви св. Юрія, при 7-ій вул.

Панахида відбулася в суботу і понеділок, о год. 8-ій вечора.

На похорон запрошуємо Рідню і Всіх Знайомих.

В глибокім жалю залишена
РОДИНА

Короткі Вістки

● Римо - католицький єпископ Йосиф Лях із Загребу в Хорватії дістав дозвіл від югославського уряду поїхати до Риму на розмови з ватиканськими колами з гарантією повороту назад. Це — перший такий дозвіл від 1946 року, коли арештовано в Югославії кардинала Степінача. Степінача звільнено в 1951 році, але йому заборонено виїздити з його рідного села в Хорватії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Б-во св. Арх. Михаїла, Відд. 142, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу 15-го червня 1957 р., о год. 8-ій веч. в залі УНДому — 214 Фултон вул. Буде звіт Контр. Комісії та інші важливі справи. — М. Марковнч, през.; І. Бутинець, кас.; М. Марковнч, секр.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж. — Півріччі збори С-ва „Любов", Відд. 37, відбудуться в четвер 13-го червня 1957 р., о год. 7-ій веч. в УНДомі — 214-216 Фултон вул. Буде звіт Уряду і Контр. Ком. за півріч. — А. Погранична, предс.; М. Полевчак, кас.; А. Гнатюк, фін. секр.

Єднайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співласниками 18-ти мільйонового майна організації!

Посмертні Згадки

ІВА ТАРНАВСЬКА, довголітня членка (від 1913 р.) 371 Відд. УНСоюзу в Нюарку, померла, по тяжкій і довгій недузі, 19-го травня 1957 р., проживши 74 р. Покійна народилась в селі Гущанки, пов. Збараж. Полишила в смутку чоловіка доньку Марію, зятя і внука Олега і Стелу і 3 правнуків. Похорон відбувся в середу 22-го травня з пох. заведення до Укр. Пресвітеріяльної Церкви св. Петра і Павла в Ірвінгтоні, Н. Дж., а опісля на цвинтар в Union, N. J., при участі Родини і багато Знайомих. — В. Їй П!
В. Баранюк, секр.

АННА ХОМА, членка Т-ва „Любов", Відд. 45 УНСоюзу в Філадельфії, Па., померла, по тяжкій і довгій недузі, в неділю 19-го травня 1957 р., проживши 57 років. Покійна походила з м. Станіславчик, пов. Броди. Полишила в смутку доньку Геновефу, зятя Миколу і внука Роберта та дальшу Родину, і багато Приятельок. Похорон відбувся 22-го травня з УПКатедри, при великій участі Приятелів і Знайомих, на кладовище „Оклянд". — В. Їй П!
Микола Сеник, секр.

СТЕПАН ГРИБИНЯК, довголітній член 170 Відд. УНСоюзу в Джерзі Сіті, помер, по довгій і тяжкій недузі, 12-го травня 1957 р., проживши 67 років. Походив із Західної України. Полишив у смутку дружину Анну, сина Василя, з доньки Розалію, Софію, Сеґеню і 10 внуків. Похорон відбувся 15-го травня з церкви св. Петра і Павла, на вічний спочинок, на Голій Крос у Arlington. — В. Й П!
І. Грабар, секр.

ВАСИЛЬ ВЕНГРЕНЮК-ГРІН, член Відд. 261 УНСоюзу в Вільниставн, Н. Дж., помер, по короткій недузі, 13-го травня 1957 р., проживши 70 років. До УНСоюзу вступив 1940 р. Покійний народився в с. Товмачик, пов. Коломия. Полишив дружину Марію, дві доньки, одного сина і 5 внуків. Похорон відбувся 17-го травня з пох. заведення до укр. кат. церкви св. Петра і Павла, при участі Родини, Членів, Приятелів і Знайомих, а опісля на цвинтар на Сісол. — В. П. П!
П. Гульда, предс.

РОЗШУКИ

Темрокевич Софія, донька Катерини Темрокевич, з Білого Каменя, пов. Золочів, шукає за ВОЛОДИМИРОМ ШИМАНСЬКИМ. Хто знав би про нього, або він сам, прошу зголоситись по ближчі інформації і по зміну на понижчу адресу:
Gregor ROMANIUK
215 Sheridan Ave.
Elmira Heights, N. Y.

Пошукую ЄВДОКІЮ ПОПОВИЧ, з села Грабовець П., пов. Надвірна, яка знаходиться в Америці. Прізвище по-чоловікові не знаю. Хто знав би про неї, або вона сама, прошу писати на адресу:
Oleksandra KORZ
11233 — 96th St.
Edmonton, Alta. Canada

Пана МАНКІВСЬКОГО, урядника Т-ва „Дністер" у Львові, прошу подати свою адресу.
Важна справа.
Закордонні часописи, прошу про передрук.
Sofia ZELINSKA
15 Hay Street
Winslow, New Jersey USA

Родина пошукує МАРІЮ СИПЕНЬ, доньку Павла, по-чоловікові Савіцька.
Хто знав би про неї, прошу телефонувати:
TW 8-8002
Elmhurst, L. I., N. Y.

Пошукую родину МІСЯК, яка, правдоподібно, проживає в Америці. Прошу писати на таку адресу:
Wasylyna YURKIEWICZ
843 N. Winchester
Chicago 22, Ill.

Пошукую насербного брата ІВАНА МАНАЦЬКОГО, нар. в Віще, пов. Бережани, Тернопільської області. По одруженні замешкав в с. Вербові. Його забрали були до Червоної Армії в 1944 р. Хто знав би про нього, або він сам, прошу зголоситись на адресу:
Ph. HARASYMIW
3 Hogan Pl.
Hastings on Hudson, N. Y.
Закордонні часописи, прошу передрукувати.

РІЗНЕ

ЗМІНА АДРЕСИ!

Ще раз пригадуємо нашим передплатникам, що змінюють місце свого побуту, щоб одночасно з повідомленням про зміну адреси обов'язково присилали поштовим направом 10¢ за виготовлення нової адресової клішi, а члени УНСоюзу ще й число свого Відділу.

Адміністрація „Свободи"

ТАРЗАН, ч. 3878. Злість лагід нiс.

Більшість мого народу думає, що вона с духом сонця, і вони бояться виступити проти... але деякі з нас не бояться...

— Я не знаю нічого про ваш клопіт, — сказав співчутливо Тарзан. — Я ваш приятель, і тепер скажіть мені — чому жінка вам це зробила?

— Чому? — гукнув Боло. Він обернувся до свого компаньйона, який саме очуняв.

— Ходіть, приєднайтеся до інших. Маю щось показати білій людині!